

**ХУЛОСАИ ШҶҶРОИ ДИССЕРТАТСИОНИИ 6D.КOA-055
ДАР НАЗДИ ДОНИШГОҶИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН
БАРОИ ДАРЁФТИ ДАРАҶАИ НОМЗАДИ ИЛМ**

Парвандаи аттестатсионии №13

Қарори шӯрои диссертатсионӣ аз 08.01.2022, суратчаласаи №35 барои сазовор донишҷуи Бобиев Исмоил Атоевич, шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ.

Диссертатсия дар мавзӯи «Ташаккули баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар ширкатҳои саноати энергетика (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» аз рӯи ихтисоси 08.00.12 – Ҳисоби муҳосибӣ, аудит ва омор санаи 02.10.2021 бо суратмаҷлиси №33а аз тарафи Шӯрои диссертатсионии 6D.КOA-055-и дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, ки дар асоси фармони Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 июли соли 2019 таҳти №166 ташкил гардидааст, барои ҳимоя қабул карда шуд.

Унвонҷӯ Бобиев Исмоил Атоевич, шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, 1-уми январи соли 1973 дар ноҳияи Файзобод таваллуд шудааст. Соли 1990 ба ихтисоси баҳисобгирии бухгалтерӣ, назорат ва таҳлили факултети баҳисобгирию иқтисодии Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба номи В.И.Ленин дохил шуда, соли 1995 онро бомуваффақият хатм намудааст. Аз соли 1995 то имрӯз ба ҳайси ассистент, муаллими калон ва дотсент дар кафедраҳои аудит ва баҳисобгирии бухгалтерии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон фаъолият намуда истодааст.

Дар солҳои 1998-2001 дар шӯбаи аспирантураи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба ҳайси унвонҷӯ таҳсил намудааст.

Диссертатсия дар кафедраи баҳисобгирии бухгалтерии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон омода гардидааст.

Рохбари илмӣ:

Низомов Самариддин Фахриевич – доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент, мудири кафедраи таҳлили иқтисодӣ ва аудити Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

1.Шарифов Зариф Раҳмонович - доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, мудири кафедраи баҳисобгирии бухгалтерӣ ва аудити Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур;

2.Бобоев Мирзоҳаёт Усмонович - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти кафедраи молия ва қарзи Донишкадаи политехникии

Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ дар ш.Хучанд, ба диссертатсия тақризҳои мусбат додаанд.

Муассисаи тақриздиханда – Муассисаи давлатии таълимии таҳсилоти олии Донишгоҳи (славянии) Россия ва Тоҷикистон, дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби номзоди илмҳои иқтисодӣ, Олимов И.А. навишта шудааст, дар ҷаласаи кафедраи “Баҳисобгирии бухгалтерӣ, таҳлил ва аудит”-и муассисаи мазкур санаи 29 октябри соли 2021, суратҷаласаи №3 баррасӣ шуда, аз тарафи раисикунандаи ҷаласа н.и.и., дотсент Раҷабова И.Р. имзо гардида, аз тарафи ректори Муассисаи давлатии таълимии таҳсилоти олии Донишгоҳи (славянии) Россия ва Тоҷикистон, профессор Ҳочазода Т.О. тасдиқ шудааст.

Интихоби муқарризи расмӣ ва муассисаи тақриздиханда бо он асоснок карда шудааст, ки муқарризон ва Муассисаи давлатии таълимии таҳсилоти олии Донишгоҳи (славянии) Россия ва Тоҷикистон дар самти илми дахлдор шинохташуда ҳисоб ёфта, кодир ҳастанд, ки арзиши илмӣ ва амалии диссертатсияро муайян кунанд.

Дар тақризи муассиса хулоса бароварда шудааст, ки диссертатсияи Бобиев Исмоил Атоевич дар мавзӯи «Ташаккули баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар ширкатҳои саноати энергетика (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» кори илмию таҳқиқотии мустақили ба итмомрасида доништа шуда, ба талаботҳои ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 08.00.12. – Ҳисоби муҳосибӣ, аудит ва омор пурра мувофиқат карда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмии номзоди илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси номбурда мебошад. Автореферат ва корҳои илмии нашршуда пурра мундариҷаи асосии диссертатсияро инъикос менамоянд.

Рӯйхати корҳои нашршудаи муаллиф дар мавзӯи диссертатсия

А) Интишорот дар нашрияҳои ба Рӯйхати маҷаллаҳо ва нашрияҳои илмии тақризии тавсиянамудаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дохилшаванда

[1-М]. Бобиев, И.А. Асосҳои концептуалии ташаккули ҳисоботи сегментӣ дар холдингҳои саноатӣ /С.Ф. Низомов, И.А.Бобиев // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2022.– №3.– С. 68-76.

[2-М]. Бобиев, И.А. Ҷанбаҳои методи сиёсати баҳисобгирӣ бо мақсадҳои баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар холдингҳои саноатӣ /И.А.Бобиев, Д.Т.Расулов, Б.Ф.Мирзоев // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2021.– №1.– С. 62-70.

[3-М]. Бобиев, И.А. Тачрибаи байналмилалии ташаккулёбӣ ва пешниҳоди ҳисоботи сегментӣ дар низоми баҳисобгирии муҳосибии корхона /И.А.Бобиев // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2021.– №1.– С. 78-86.

[4-М]. Бобиев, И.А., Низоми энергетикии Ҷумҳурии Тоҷикистон: ҷанбаҳои таърихӣ, вазъи кунунӣ ва нақши он дар таъмини рушди иқтисоди миллӣ /И.А.Бобиев, Б.А.Набиев // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2017. – №2/2. –С.40-44.

[5-М]. Бобиев, И.А. Муаммоҳои эътироф ва баҳисобгирии даромад тибқи стандартҳои байналхалқии ҳисоботи молиявӣ /И.А.Бобиев, Н.А.Ойев, Б.А.Набиев // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2013.– №2/3 (111).– С. 95-102.

[6-М]. Бобиев, И.А. Проблемы формирования и развития регионального топливно-энергетического комплекса в условиях развивающейся рыночной экономики Таджикистана /И.А.Бобиев // Вестник Таджикского национального университета Серия социально-экономических и общественных наук. – 2012. №2/2(82). – С.10-14.

[7-М]. Бобиев, И.А. Состояние, структура и развитие гидроэнергетического комплекса Таджикистана /Д.У.Ураков, И.А.Бобиев // Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. – 2011. №10. – С. 74-78.

В) Монография

[8-М]. Бобиев, И.А. Устойчивое развитие топливно-энергетического комплекса Республики Таджикистан: теория, практика и организация: монография /И.А.Бобиев // Душанбе: Ирфон, ООО «Офсет-Империя», 2015. – 152 с.

С) Дар дигар нашриётҳо:

[9-М]. Бобиев, И.А. Механизмы государственного регулирования цен и тарифов на топливно-энергетические ресурсы в Республике Таджикистан /Д.У.Ураков, И.А.Бобиев //Материалы научно-практической конференции профессорско-преподавательского состава учетно-экономического факультета Таджикского национального университета, посвящённой дню науки (г. Душанбе, 20-21 апреля 2009 г.).– Душанбе: «Ирфон», 2009. – С.154-170.

[10-М]. Бобиев, И.А. Нақши баҳисобгирии идоракунӣ (истехсолӣ) дар рушди ҷаҳолияти молиявӣ-хоҷагидории ширкатҳо /И.А.Бобиев, Ҳ.А.Акрамова, Н.А.Ойев //Материалы научно-практической конференции на тему: «Проблемы развития учета, аудита, анализа и статистики в

условиях рыночной экономики» (г. Душанбе, 26-27 ноября 2009 г.). – Душанбе: «Мавлавӣ», 2010. – С.17-22.

[11-М]. Бобиев И.А. Нақшаи ҳисобҳои баҳисобгирии муҳосибӣ: бартарӣ, камбудӣ ва пешниҳод /И.А.Бобиев // Материалы 1-й международной научно-практической конференции на тему: «Актуальные проблемы финансового менеджмента, бухгалтерского учета и аудита в условиях инновационного развития экономики» (г. Худжанд, 12-13 апреля 2013). – Худжанд: Политехнический институт ТТУ им. М.С. Осими, Типография «Ношир», 2013. – стр. 186-189.

[12-М]. Бобиев, И.А. Сегментарная отчетность как главный инструмент контроля и управления деятельностью организаций /И.А.Бобиев, Н.А.Ойев // Развитие бухгалтерского учета: теория, профессия, межпредметные связи»: Материалы 9-й международной научно-практической конференции, посвящённой памяти профессора Г.Г. Кирейцева (Украина, г. Киев, 26-27 февраля 2015 г.). – Киев: Институт аграрной экономики, 2015. – С.395-399.

[13-М]. Бобиев, И.А. Стратегияи рушди соҳаҳои комплекси сӯзишвории энергетикӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон /И.А.Бобиев, Н.А.Ойев // Маҷаллаи илмӣ-оммавии «Соҳибкор». – Душанбе: ДСХ, 2015. – №17. – С.12-13.

[14-М]. Бобиев, И.А., Тартибдиҳии ҳисоботи зерсохторӣ дар ширкатҳои саноатӣ барои истифодабарандагони берунаи иттилоот /И.А.Бобиев, Д.Т.Расулов // Проблемы государственной поддержки и развития инновационного предпринимательства в Республике Таджикистан: Материалы республиканской научно-практической конференции (г. Душанбе, 4 июня 2016 г.). – Душанбе: «Соҳибкор», 2016. – С. 235-242.

[15-М]. Бобиев, И.А. Шартҳо ва принципҳои тартиб додани ҳисоботи зерсохтории дохилӣ /И.А.Бобиев, Қ.Х.Барфиев // Зарурияти баландбардории маърифати молиявии аҳоли ва нақши он дар таъмини рушди устувори иқтисодӣ: маҷмуи маводҳои конфронси илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ (ш. Душанбе, 31 март с.2016). – Душанбе: ҶДММ «Нашри Камол», 2016. – С. 120-124.

[16-М]. Бобиев, И.А. Баҳисобгирии ҷамъбастиҳои хароҷоти истеҳсоли неруи барқу гармӣ ва ҳисоб кардани арзиши аслии онҳо /И.А.Бобиев // Материалы республиканской научно-практической конференции налогово-бюджетная политика Таджикистана в условиях открытой экономики (г. Душанбе, 20-21 мая 2016 г.). – Душанбе: ТНУ, ООО «Офсет-империя», 2016. – С. 84-90.

[17-М]. Бобиев, И.А. Баҳисобгирии хароҷот аз рӯи марказҳои масъулият дар неругоҳҳои барқию ҳароратӣ /И.А.Бобиев, Б.А.Набиев // Развитие финансовых услуг в условиях интеграции мирового хозяйства:

материалы республиканской научно-практической конференции (г. Душанбе, 31 марта 2017 г.). – Душанбе: ДСХ, «Матбаа», 2017. – С. 207-212.

[18-М]. Бобиев, И.А. Тасниф ва асосҳои баҳисобгирии харочот дар ширкатҳои энергетикӣ /И.А. Бобиев, Д.Т.Расулов // Проблемы учета, анализа, аудита, статистики, экономической кибернетики в условиях инновационного развития экономики: материалы международной научно-практической конференции (г. Душанбе, 5-6 мая 2017 г.). – Душанбе: ДМТ, ЧДММ «Сомон-граф», 2017. – С.24-27.

[19-М]. Бобиев, И.А. ОАХК “Барки тоджик” – ключевой элемент энергетической системы Республики Таджикистан: анализ финансовых результатов и финансового положения / И.А. Бобиев, С.О. Мирзохонов, // Информационно-аналитические основы финансового мониторинга экономической безопасности Евразийских стран в сфере противодействия легализации (отмывания) преступных доходов и финансирования терроризма (ПОД/ФТ): материалы международной научно-теоретической и практической конференции. Известия Иссик-Кульского форума бухгалтеров и аудиторов стран Центральной Азии (Кыргызская Республика, г. Чолпон-Ата, 5-8 июля 2019 г.).– Бишкек: Типография “ЧП Сарыбаев Т.Т.”, 2019. – С. 303-309.

[20-М]. Бобиев, И.А. Управленческий учет как система информационного обеспечения экономического анализа предприятиями энергетического комплекса / И.А.Бобиев, З.Т.Шарипов // Конкурентоспособность в глобальном мире: экономика, наука, технология. Научный журнал. М.: – 2018. – №6 – С. 14-18.

[21-М]. Бобиев, И.А. Ташкили баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ тибқи талаботи СБҲМ дар холдингҳои энергетикӣ / И.А. Бобиев // Амалисозии ҳадафҳои рушди устувор: таҷрибаи хориҷӣ ва миллӣ: маводи конференсияи байналхалқии илмию амалӣ (13-уми октябри соли 2020). Душанбе: Матбааи ДМТ, 2020. – С.103-109.

Ба автореферати диссертатсия тақризи зерин ворид шуданд:

1. Широбоков В.Г. – доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, мудири кафедраи баҳисобгирии бухгалтерӣ ва аудити Муассисаи федералии давлатии бучетии таҳсилоти олии “Донишгоҳи давлатии аграрии Воронеж ба номи Пётри 1”, бо чунин эродҳо:

- муаллиф мафҳумҳои “сегменти холдинги энергетикӣ”, “иттилооти сегментӣ”, “ҳисоботи маҷмӯӣ” ва ғайраро кушода додааст. Ба муаллиф зарур аст, ки ошкор кунад: таърифи муаллифии коркардшуда аз таърифи муаллифии дигар олимони ҷаҳон фарқ доранд?

- дар автореферат маълум нест, ки амсилаи ташаккули иттилоот оид ба хароҷоти истеҳсолӣ, ки муаллиф таҳия намудааст, аз низоми

баҳисобгирии муҳосибӣ ва идоракунии ҶСХК “Барқи тоҷик” чӣ фарк дорад?

2. Суранаев Т.Дж. – доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, муовини ректор оид ба корҳои маъмурию хоҷагии Донишгоҳи миллии Қирғизистон ба номи Жусуп Баласағин, бо чунин эродҳо:

- дар банди 1-уми навгонихо гуфта шудааст, ки таърифҳои муаллифии як қатор мафҳумҳо дода шудааст, аммо, баъдан, дар матни рисола муаллиф ба хусусиятҳои таърифҳои пешниҳодшуда ва то чӣ андоза асил будани онҳо ишора накардааст;

- муаллиф тартиби ҳисобҳои баҳисобгирии масрафотро иборат аз 15 рағз пешниҳод намуудааст. Оё чунин низоми пешниҳодшуда барои муҳосибони корхона аз ҳад зиёд мушкил ва меҳнатталаб нест?

3. Додоматов Д.Н. – доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент, мудири кафедраи баҳисобгирии бухгалтерии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон, бо чунин эродҳо:

- хуб мешуд, агар муаллиф назарияи ҷонибдорикардаи худро оид ба ташкили баҳисобгирӣ ва ташаккули ҳисоботи сегментӣ муфассал шарҳ меод, ҷунки боби якуми диссертатсия “Заминаҳои назариявӣ-методии ташкили баҳисобгирии сегментӣ ва ташаккули ҳисоботи сегментӣ” унвон гирифтааст;

- ба манфиати таҳқиқот мебуд, агар ҷадвали 3 (ҳисоботи ҷамъбасти оид ба сегментҳои фаъолият дар холдинги энергетикӣ – неруи барқ, млн. сомонӣ) ва ҷадвали 4 (ташаккули нишондиҳандаҳои боби «Идоракунии фурӯш»-и ҳисоботи сегментии ширкатҳои энергетикӣ) нисбатан пурра шарҳ дода мешуд.

4. Маъдиев С. – номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, мудири кафедраи баҳисобгирии муҳосибии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, бо чунин эродҳо:

- ҷадвали 2, ки феҳристи марказҳои ҷузъии хароҷот (сатҳи 3-юм) аз рӯи марказҳои асосии хароҷот (сатҳи 2-юм) дар ҶСХК «Барқи тоҷик» (мухтасаркардашуда) унвон гирифтааст, дар сатҳи зарурӣ шарҳу тавзеҳ дода нашудааст;

- хуб мешуд, агар автореферат роҳҳои мукамалгардони баҳисобгирӣ ва ҳисобот аз рӯи сегментҳои фаъолият дар низоми идоракунии ширкатҳои энергетикиро, ки аз ҷониби муаллиф коркард шудаанд, ба пуррагӣ фарогир мебуд.

Ҳамаи тақризҳо мусбат буда, қисме аз эродҳо хусусияти тавсиявӣ доранд.

Шӯрои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки дар асоси таҳқиқоти иҷронамуда аз ҷониби унвонҷӯ:

– **таҳқиқоти васеъ ва баҳогузори асосҳои назариявӣ ва методологии** баҳисобгирии сегментӣ дар холдингои муттаҳидшудаи энергетикӣ гузаронида шуда, таърифҳои муаллифии зерин: «сегмент», «зерсохтор», «бахш», «сегменти холдинги энергетикӣ», «иттилоот аз рӯи сегментҳо», «сегменти ҳисоботӣ», «ҳисоботи сегментии беруна», «ҳисоботи сегментии дохилӣ», «ҳисоботи муттаҳидкардашуда» вобаста ба хусусиятҳои соҳавии саноати энергетика дар ҳамбастагии ҳадафҳои баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи сегментӣ таҳия карда шудааст;

– **бо мақсади пешбурди баҳисобгирии сегментӣ** дар ширкатҳои саноати энергетика сохтори ташкилии ҳадамоти баҳисобгирӣ-молиявии субъекти иқтисодӣ омӯхта ва таҳлил карда шуда, сохтори намунавии ҳадамоти баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ барои ширкатҳои саноати энергетика таҳия ва коркард карда шудааст;

– **пешниҳод гардидааст**, ки барои таъмини баҳисобгирӣ ва ташаккули ҳисоботи сегментӣ дар корхона воҳиди сохтори алоҳида (шуъба, зерсохтор) зарур аст. Сохтори ташкилии пешниҳодшудаи баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ барои ягонагии системаи ташкилии корхона мусоидат намуда, комилан ба талаботи сегментҳои ҳисоботӣ мувофиқ мебошад;

– **амсилаи истифодабарии ҳисобҳои баҳисобгирӣ** аз рӯи рамзҳои бисёррақам, ки барои ташаккули иттилоот оид ба нишондиҳандаҳои сегментҳои амалиётӣ ва ҳисоботӣ, бунёди низоми маълумотии аксаран чузъигардонидашуда ва баҳодиҳии захираҳои моддӣ мусоидат менамояд, таҳия карда шудааст;

– **амсилаи ташаккули иттилоот оид ба хароҷоти истеҳсолии ҳар як** баҳши истеҳсолии ширкатҳои энергетикӣ ва тартиби баҳисобгирии он таҳия карда шудааст;

– **таснифи сегментҳои холдинги энергетикӣ**, таснифи хароҷоти сегментҳои истеҳсолию ҳисоботӣ ба ҷо оварда шуда, раванди ташаккули иттилоот оид ба арзиши асли дар ҳисобҳои муҳосибӣ, тартиби чамбасти иттилоот ва ҳисобкунии арзиши асли аз рӯи ҳар як сегмент пешниҳод карда шудааст;

– **равишҳои муайянкунии натиҷаҳои молиявии** фаъолияти сегментҳои амалиётӣ дар алоҳидагӣ аз рӯи ҳисобҳои баҳисобгирии даромадҳо ва хароҷот коркард карда шудааст;

– **нусхаи муаллифии** низоми ташаккули иттилооти маҷмӯӣ (муттаҳидкардашуда) оид ба бахшҳои фаъолияти холдинги энергетикӣ таҳия карда шудааст, ки аз чор марҳилаи ба ҳам алоқаманд иборат аст: омодагӣ; заминавӣ; муттаҳидкунӣ ва хулосабарорӣ. Ҷиҳати тақмили

методикаи тартибдиҳии ҳисоботи сегментии маҷмӯӣ ва мундариҷаи баҳисобгирии сегментӣ тавсияҳои методӣ коркард карда шудааст.

Аҳамияти назариявии таҳқиқоти мазкур бо он асоснок карда мешавад, ки дар он:

- **дар асоси таҳқиқоти гузаронидаи муаллиф муқаррарот ва равишҳои нави назариявӣ** оид ба таъминоти ташкилию методии воситаҳои баҳисобгирии сегментӣ, ташаккули ҳисоботи сегментии дохилӣ ва берунӣ, назорати дохилӣ ва таҳлили фаъолияти сегментҳо дар корпоратсияи энергетикӣ коркард карда шуд. Натиҷаҳои назариявии рисола метавонанд барои таҳқиқот дар самти ташаккул ва такмил додани низоми баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар корхонаҳои бахши энергетикаи хоҷагии халқ имкониятҳои васеъ фароҳам оваранд;

- **вобаста ба мавзӯи таҳқиқот** зимни омӯзишу таҳлили муаммоҳои баррасишаванда ва барои ҳалли вазифаҳои гузошташуда аз усули умумии таҳлил ва синтез, гурӯҳбандии маълумот аз рӯи ҳисобҳои муҳосибӣ, навишти дугарафа, муқоисакунӣ, моделсозӣ, усули диалектикӣ, таҳлили ҳолат, усули системавӣ ва тавозунӣ истифода карда шудааст;

- **асоснок шудааст**, ки меъёр ва аломатҳои ҷудокунии сегментҳо тибқи талаботи СБҲМ (IFRS) 8 "Сегментҳои амалиётӣ" барои пешбурди баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар ширкатҳои бузурги саноатӣ ҳатмӣ аст. Барои иҷрои расмиёти муайян кардани сегментҳои ҳисоботӣ, муаллиф методикаи ҷудокунии сегментҳои ҳисоботии холдинги энергетикиро таҳия кардааст, ки он аз чор шакли таҳлилии ба ҳам алоқаманд иборат буда, имконият медиҳанд, ки тафтиши риояи меъёрҳои миқдорӣ барои эътирофи бахшҳо ҳамчун сегментҳои ҳисоботӣ иҷро карда шаванд;

- **исбот карда шудааст**, ки самаранокии низоми баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар корхона аз ҳама бештар ба сохтори ташкилӣ ва ҳайати кормандоне, ки фаъолияти ин сохторро амалӣ мекунанд, вобаста аст. Аз ин хотир сохтори намунавии хадамоти баҳисобгирӣ барои ширкати энергетикии Ҷумҳурии Тоҷикистон – ҶСХК «Барқи тоҷик» пешниҳод карда шуд, ки он метавонад талаботи раванди пешбурди баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментиро пурра қонеъ гардонад.

Аҳамияти амалии натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ба дастовардаи унвонҷӯ чунин тасдиқ мегардад:

- **муқаррароти асосӣ** ва натиҷаҳои таҳқиқот дар фаъолияти ширкатҳои саноатии энергетикии Ҷумҳурии Тоҷикистон (маълумотномаи НБО "Норак" оид ба татбиқи натиҷаҳо аз 31 март

соли 2021, №550), дар фаъолияти ширкатҳои хизматрасонию аудиторӣ оид ба истифодабарии заминаҳои назариявӣ-методологӣ, тавсияҳои методӣ оид ба пешбурди баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ (маълумотномаи ҶДММ “Ширкати аудиторию машваратии Аудитор” аз 2 апрели соли 2021, №10) дар раванди омӯзиши фанҳои “Баҳисобгирии муҳосибӣ”, “Баҳисобгирии идоракунии”, “Стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ” барои донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (маълумотномаи №01/2739-03 аз 10 марти соли 2021) мавриди татбиқ қарор дода шудаанд;

- **натичаҳои таҳқиқоти ғузаридашуда** дар имконияти истифодабарии ҳуҷҷатҳо ва пешниҳодоти дар диссертатсия таҳияшуда оид ба тақмили таъминоти методии баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ, назорати дохилӣ ва таҳлили маълумот оид ба сегментҳои дар доираи холдинги энергетикӣ фаъолияткунанда зоҳир мегардад. Татбиқи муқаррароти таҳияшуда дар низоми баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ имконият медиҳад, ки самаранокии таъминоти иттилоотии идоракунии холдинги энергетикӣ баланд бардошта шавад.

Арзёбии саҳеҳии натичаҳои таҳқиқот ошкор менамояд, ки:

- **назария** дар асоси муқаррароти эътирофшудаи илмҳои иқтисодӣ дар самти ташаккули баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар ширкатҳои бузурги саноатӣ, таҳқиқи муқаррарот ва ҷанбаҳои методологӣю методии баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ, ки дар асарҳои олимони соҳаи баҳисобгирии муҳосибӣ ва таҳлили нишондиҳандаҳои он дида мешаванд, мувофиқ мебошад;

- **назарияҳои асосӣ ва таҳлилҳо** дар заминаи омӯзиши қонунҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводҳои методӣ ва санадҳои ҷорӣ Вазорату идораҳои дахлдори Ҷумҳурии Тоҷикистон, стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ (СБҲМ), ки барои татбиқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф ва қабул шудаанд, маводи конференсҳо, маърузаҳои илмӣ, хуччатҳои баҳисобгирӣ, ҳисоботи молиявӣ ва идоракунии корхонаҳои саноати энергетика, маводи матбуоти даврӣ оид ба баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ, ҳисобкуниҳо ва коркардҳои ҳуди муаллиф асос ёфтааст;

- **истифодаи ғояи асосии диссертатсия** ба ақидаи олимони соҳаи иқтисодиёт, омӯзиши асарҳои олимони ватаниву хориҷӣ, муқаррароти СБҲМ, таҷрибаи пешқадами давлатҳои хориҷӣ дар самти пешбурди баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар ширкатҳои саноатӣ таъяс мекунад;

- **коркарди** тавсияҳои илмӣ оид ба рушди ҷараёни навоарӣ имконияти пешрафти иқтисодиро таъмин намуда, барои баланд

бардоштани самаранокии низоми баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ дар ширкатҳои саноати энергетика мусоидат менамоянд.

Саҳми шахсии унвонҷӯ дар он зоҳир мегардад, ки:

- унвонҷӯ дар банизомдарорӣ, ҷамъбаस्तкунӣ, муқарраркунӣ ва пурракунии асосҳои назариявӣ амалии равишҳои ташаккулёбӣ ва рушди баҳисобгирӣ ва ҳисоботи сегментӣ, таҳияи асосҳои методӣ ва такмили раванди ташаккули иттилоот оид ба сегментҳои фаъолият дар ширкатҳои саноати энергетика зоҳир мегардад;

- бархе аз муқаррароти амалии таҳқиқоти илмӣ барои татбиқ қабул карда шуд ва дар фаъолияти амалии ширкатҳои зертобеи Вазорати энергетика ва захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон (маълумотномаи НБО «Норак» оид ба татбиқи натиҷаҳо аз 31 март соли 2021, №550), инчунин дар ташкилотҳои аудиторию консалтингӣ (маълумотномаи ҶДММ «Ширкати аудиторию машваратии Аудитор» аз 2 апрели соли 2021, №10) истифода мешаванд. Муқаррароти алоҳидаи назариявӣ ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии онҳо дар раванди таълим зимни тайёркунии донишҷӯён ва магистрҳои ихтисосҳои иқтисодии макотиби олии (маълумотномаи ДМТ №01/2739-03 аз 10 март соли 2021) истифода бурда мешавад;

- ҷанбаҳои алоҳидаи натиҷаҳои таҳқиқот дар конференсияҳои илмӣ ва амалии донишгоҳӣ, ҷумҳуриявӣ, байналмиллалӣ маъруза карда шудааст. Бештари мақолаҳои муаллиф оид ба мавзӯи таҳқиқшаванда дар маҷаллаи илмӣ «Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон», маҷаллаи «Форуми иссиққулии муҳосибон ва аудиторони Осиёи Марказӣ» ва маҷаллаҳои илмӣ Федератсияи Россия ба таъбиқ расидаанд;

- роҷеъ ба мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ беш аз 20 мақола ва як монография дар ҳаҷми 18 ҷузъи ҷопӣ (аз он ҷумла саҳми муаллиф – 14,4 ҷ.ҷ.) нашр гардидааст. Аз шумораи умумии мақолаҳо 7 мақола дар маҷаллаҳои тақрибшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд.

Санаи 08.01.2022 чаласаи шӯрои диссертационӣ ба Бобиев Исмоил Атоевич оид ба додани дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.12 – Ҳисоби муҳосибӣ, аудит ва омор қарор қабул намуд.

Дар чараёни овоздиҳии пинҳонии шӯрои диссертационӣ аз 15 нафар аъзои умумии Шӯро “12”- нафар, аз ҷумла “4”- нафар доктори илм аз рӯи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда иштирок доштанд. Аз “12”- нафар аъзои шӯрои диссертационии дар чаласа иштирокдошта овоз доданд: тарафдор “12” – нафар, муқобил – нест, бюллетени беъътибор – нест.

Раискунандаи чаласаи шӯрон
диссертационӣ, доктори
илмҳои иқтисодӣ, профессор

Хушвахтзода Қ.Х.

Котиби илмии шӯро,
номзади илмҳои иқтисодӣ,
дотсент

Мирзоев С.С.

08.01.2022